

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД СТИМУЛЮВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ АКТИВНОСТІ РОЗВИТКУ ОТГ

Система бюджетів місцевого самоврядування існує у всіх країнах світу. Її розвиток та функції зумовлені багатьма факторами. В індустріальних країнах вони відіграють значну роль в економічному та соціальному розвитку. Нажаль, значна частина місцевих органів влади не повною мірою використовує свої повноваження щодо встановлення місцевих податків і зборів, оскільки вони не мають істотного значення для формування місцевих бюджетів. Справедливий розподіл повноважень між різними рівнями державного та місцевого управління та визначення джерел для охоплення цих повноважень актуальна сьогодні не лише для України.

Нестача фінансових ресурсів для місцевих бюджетів в Україні, їх нездатністю забезпечити мінімальний рівень державних послуг – це основна причина виникнення проблемних питань між бюджетами різних рівнів, що регулюють міжбюджетні відносини. Аналіз організації фінансових ресурсів ОТГ в країнах з перехідною економікою показує, що незалежність джерел фінансування означає незалежність у прийнятті рішень ОТГ, а загальний обсяг коштів, що надходять до місцевих бюджетів, у структурі країни (зведений бюджет) визначає реальний обсяг повноважень органів місцевого самоврядування.

Аналізуючи зарубіжний досвід Бельгії, Італії, Німеччини та Франції можна виділити основні напрями стимулювання інвестиційної активності задля розвитку регіонів, це: по-перше, податкове стимулювання; по-друге, амортизаційне стимулювання; по-третє, захист та державна підтримка інвестицій; по-четверте, розвиток інноваційної діяльності. Основним стимулом зростання інтересу інвесторів до залучення їх ресурсів саме в певний регіон є прозора система оподаткування із запровадженням податкових пільг. Одним із таких інструментів податкового стимулювання є інвестиційний податковий кредит (відстрочення/знижка з податку на прибуток на інвестиції у нові технології та інновації). Канада, США та Ірландія активно використовує такий інструмент і встановлює його розмір у відсотках від вартості інвестицій (Канада –10-15%; США та Ірландія – до 100%).

Відповідно до Європейської хартії місцевого самоврядування вимагає суттєвою гарантією незалежності ОТГ вважається, щоб частина доходів місцевих бюджетів надходила від місцевих податків, ставки яких повинні визначати органи місцевого самоврядування. Це пояснюється тим, що самостійне вирішення завдань місцевого значення повинно бути центральним критерієм оцінки незалежності ОТГ. ОТГ користуються правом на податкову ініціативу, встановлених національним законодавством. Хоча наявність власних джерел фінансування в ОТГ закріплено не лише чинним законодавством, але в Конституціях в деяких країнах. У більшості розвинених країн державні органи мають податкову ініціативу в межах своїх конституційних повноважень. В Канаді, провінції мають право регулювати ставки місцевих податків (крім податку на нерухомість). В деяких країнах Європи кількості місцевих податків сягає в середньому від 40 до 100, наприклад: у Бельгії – біля 100, Італії – біля 70, Німеччині – 55, Франції – більше 40. Основними інвестиційними стимулами для більшості розвинених країн є:

- 1) США – скорочений термін амортизації при здійсненні НДДКР, підтримка інновацій, податкові знижки на приріст інвестицій, чітка система захисту прав інвестора;
- 2) Великобританія – створення вільних зон, пільгові умови отримання віз і посвідки на проживання для іноземних інвесторів, диверсифікація регіональної структури залучення іноземних інвестицій, інвестиційний кредит, податкові пільги на НДДКР, прискорені норми амортизації;
- 3) Польща – субсидування інвестицій у розмірі до 50% від максимального обсягу державних інвестицій в регіоні, субсидування новостворених робочих місць, підготовки і навчання найманих працівників;
- 4) Німеччина – зниження податкового навантаження при здійсненні інвестиції, підтримка інновацій;
- 5) Канада – стимулювання проведення НДДКР, інвестиційний податковий кредит, прискорені норми амортизації, пільгові умови оподаткування активів.

Успіх розвитку процесу інвестування у світовій практиці пов'язаний також з державною підтримкою та захистом інвестицій, що забезпечують сприятливий інвестиційний клімат держав та визначають інвестиційну привабливість країн, регіонів та компаній. Лідером, що має найпривабливіший інвестиційний режим серед розвинених країн, є Великобританія. Законодавство країни про інвестиції не встановлює будь-яких спеціальних обмежень щодо іноземних фізичних і юридичних осіб по володінню нерухомістю, розташованої в Великобританії; іноземні інвестори вільні у виборі місця вкладення свого капіталу на території країни. Також інвесторів приваблюють розмір ринку, політична і економічна стабільність, розвиненість інфраструктури.

Отже, організовуючи фінансову діяльність ОТГ, майже всі країни виходять з принципу необхідності надання місцевим органам достатніх фінансових ресурсів для виконання своїх повноважень та самостійного вирішення питань місцевого значення. Досвід зарубіжних країн показує, що в більшості унітарних держав в останні десятиліття інтенсивно відбувається процес децентралізації та розширення незалежності регіональних урядів, у тому числі з питань бюджету. Тому вивчення зарубіжного досвіду фінансового забезпечення ОТГ буде корисним для нашої країни.